

Проведений аналіз наукової літератури показав також, що не дивлячись на велику кількість розробок, присвячених питанням криміналістичної характеристики злочинності у місцях позбавлення волі та їх розслідування, наука не сказала свого рішучого слова з даної проблеми. У зв'язку з цим безсумнівним є висновок про те, що УВП повинна стати об'єктом комплексного наукового дослідження, яке повинно орієнтуватись на реальні потреби практики. У свою чергу, самі слідчі ОВС самі повинні бути досвідченими практиками, мати знання, що необхідні для діагностики змісту цієї характеристики, а також вміти правильно використовувати зазначену інформацію у ході досудового розслідування злочинів в УВП.

#### *Література*

1. Аналіз роботи судів загальної юрисдикції в 2013 р. за даними судової статистики // Вісник Верховного Суду України. – 2014. – № 5 (165). – С. 23-34.
2. Курс кримінології: Особлива частина: Підручник: У 2 кн. / М. В. Корнієнко, Б. В. Романюк, І. М. Мельник та ін.; За заг. ред. О. М. Джужи. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 480 с.
3. Кримінологія: Особлива частина: Навч. посібник / за ред. І. М. Даньшина. – Х.: Право, 1999. – 230 с.
4. Старков О. В. Милюков С. В. Наказание: уголовно-правовой криминологический анализы / О. В. Старков, С. В. Милюков. – СПб.: Юрид. центр Пресс, 2001. – 461 с.

УДК 343.8

**Колб О. Г.**, д.ю.н., професор,  
**Крук О. М.**, здобувач,

Навчально-науковий інститут права та психології НАВС, м. Київ, Україна

### **ПРО ДЕЯКІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ УСТАНОВ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ**

Аналіз наукової літератури та правозастосовної практики з означеної тематики дослідження дає підстави стверджувати, що такий підхід законодавця України зумовлений наступними обставинами: 1) диференційованим визначенням порядку й умов виконання та відбування покарання у виді позбавлення волі для різних категорій засуджених (ст. 18, 20 розділу 3 Загальної частини, глава 21, ст. 88, 92 та інші Особливої частини КВК України); 2) особливостями фізичного, психічного, психологічного та фізіологічного стану об'єктів правового захисту (у даному випадку – засуджених), про яких йдеться в ч. 3 ст. 106 КВК України; 3) відмінностями обладнання та умов ізоляції засуджених до позбавлення волі у структурних дільницях виправних і виховних колоній (ст. 94–99 КВК

України); 4) ступенем суспільної небезпеки окремих типів засуджених до позбавлення волі, а також рівнем безпеки колоній, у яких ці особи відбувають покарання.

Саме тому та враховуючи зміст завдання даного дослідження, варто всебічно проаналізувати та встановити суть проблем, які впливають на зазначені вище обставини.

У науці під особливим розуміють філософську категорією, яка виражається через зміст таких взаємозв'язаних, взаємообумовлених та взаємодіючих понять, як «одиничне», «особливе», «загальне» [1, с. 594]. У Тлумачному словнику В. Даля зазначено, що особливе – це окреме, не загальне; відмінне від інших; інше [2, с. 701]. У Тлумачному словнику української мови про особливе вказано, що це – не таке, як інше; не схоже на інше; характерне лише для певного предмета, явища, особи [3, с. 305].

З філософської точки зору, одиничне, особливе, загальне – це такі категорії, що відображають діалектичну єдність і відмінність між речами та явищами дійсності. При цьому одиничне (окреме, індивідуальне) фіксує окремі речі та явища, які характеризуються відповідними просторовими й часовими межами, відповідною якістю. Загальне виражає об'єктивно існуючу спільність між предметами, явищами та процесами в межах конкретної якісної визначеності та не існує поза одиничним. У категорії особливого відображається момент діалектичної єдності загального й одиничного, а особливе виступає як конкретний вияв загального [1, с. 560].

Відповідно до зазначених методологічних засад та враховуючи те, що в главі 21 КВК України визначено особливості відбування покарання у виді позбавлення волі неповнолітніми засудженими, у даній науковій розробці це стало одним із завдань дослідження. До того ж у главі 21 КВК України законодавець лише фрагментарно назвав ці особливості в певних нормах, а саме у: 1) ст. 143 «Особливості відбування покарання у виховних колоніях»; 2) ст. 144 «Заходи заохочення, що застосовуються до засуджених неповнолітніх»; 3) ст. 145 «Заходи стягнення, що застосовуються до засуджених неповнолітніх»; 4) ст. 146 «Посадові особи, які застосовують заходи заохочення і стягнення до засуджених неповнолітніх, та обсяг їх повноважень»; 5) ст. 147 «Переведення засуджених із виховної колонії до виправної колонії». Так, відповідно до вимог частини першої цієї статті Кодексу, засуджені, які досягли вісімнадцятирічного віку, переводяться із виховної колонії для подальшого відбування покарання до виправної колонії мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання. При цьому питання про переведення засудженого, який досяг вісімнадцятирічного віку, з виховної до виправної колонії вирішується центральним органом виконавчої влади з питань виконання покарань за

рішенням педагогічної ради і поданням начальника виховної колонії, погодженим із службою у справах дітей (ч. 2 ст. 147 КВК України); 6) ст. 148 «Залишення у виховних колоніях засуджених, які досягли вісімнадцятирічного віку». Як зазначено в частині першій цієї статті Кодексу, з метою закріплення результатів виправлення, завершення загальноосвітнього або професійно-технічного навчання засуджені, які досягли вісімнадцятирічного віку, можуть бути залишені у виховній колонії до закінчення строку покарання, але не довше ніж до досягнення ними двадцяти двох років. Таке залишення засуджених проводиться за рішенням педагогічної ради постановою начальника колонії, погодженою із службою у справах дітей (ч. 2 ст. 148 КВК України). При цьому на зазначених осіб поширюються умови відбування покарання, норми харчування та матеріально-побутового забезпечення, що встановлені для неповнолітніх засуджених, а умови праці встановлюються для них відповідно до законодавства України про працю (ч. 3 ст. 148 КВК України); 7) ст. 149 «Участь громадськості у виправленні і ресоціалізації засуджених неповнолітніх». Відповідно до вимог частини першої цієї статті Кодексу, для надання допомоги адміністрації виховної колонії в організації навчально-виховного процесу та зміцнення матеріально-технічної бази колонії, здійснення громадського контролю та оцінки рівня дотримання прав людини, вирішення питань соціального захисту засуджених, трудового і побутового влаштування осіб, які звільняються, при виховних колоніях створюється піклувальна рада з представників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, громадських організацій, діяльність якої визначається Положенням, що затверджується Кабінетом Міністрів України. Крім цього, з метою підвищення ефективності виховного впливу на засуджених і надання допомоги адміністрації виховної колонії при відділеннях соціально-психологічної служби можуть створюватись батьківські комітети, діяльність яких визначається Положенням, що затверджується начальником виховної колонії.

#### *Література*

1. Український радянський енциклопедичний словник: в 3 т. / [редкол.: А. В. Кудрицький (відп. ред.) та ін.]. – [2-ге вид.]. – К.: Голов. ред. УРЕ, 1987. – Т. 2: Каліграфія – Португальці. – 1987. – 735 с.
2. Даль В. Толковый словарь: в 4 т. / В. Даль. – М.: Рус. яз., 1987. – 779 с.
3. Івченко А. Тлумачний словник української мови / А. Івченко. – Х.: ФОЛІО, 2000. – 540 с.